Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ilmailulain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 197/2021 vp)

Ylitarkastaja Sonja Töyrylä,
Erityisasiantuntija Suvi Kankare

Liikenne- ja viestintävaliokunta
26.10.2021

LIIKENNE- JA VIESTINTÄMINISTERIÖ

Esityksen tausta ja tavoite

- Esityksen taustalla ovat EU:n uudistunutta siviili-ilmailun turvallisuutta koskevaa ns. EASA-asetusta täydentäneen HE 41/2020 vp:n valmisteluvaiheessa ja valiokuntakäsittelyssä esitetyt kansallisen ilmailusääntelyn kehittämistarpeet.
- Suomi vastaanotti 28.11.2019 Euroopan komissiolta virallisen huomautuksen koskien YVA-direktiivin täytäntöönpanoa. Suomi on ilmoittanut komissiolle täydentävänsä lainsäädäntöään YVA-direktiivin säännösten täytäntöönpanon täsmentämiseksi.
- Esityksellä päivitettäisiin kansallista ilmailusääntelyä vastaamaan EU:n lainsäädäntöä sekä toteutettaisiin useita lainsäädäntöteknisiä täsmennyksiä ja korjauksia.
- Esityksen tavoitteena on kansallisen ilmailusääntelyn selkeyttäminen, viranomaisen toimivaltuuksien täsmentäminen sekä siviili-ilmailun korkean turvallisuustason ylläpitäminen.

Keskeiset ehdotukset

- Kansallisten ilma-alusten lentokelpoisuuden tarkastamista sujuvoitettaisiin.
- Matkustajien kuljettamisesta kansallisilla ilma-aluksilla olisi jatkossa ilmoitettava Liikenne- ja viestintävirastolle.
- Lentomenetelmiä koskevien vastuiden täsmentäminen uuden EU-sääntelyn johdosta.
- Lentoaseman pitäjälle ja ilmaliikennepalvelun tarjoajalle säädettäisiin oikeus havainnoida oikeudetonta miehittämätöntä ilmailua välitystietojen avulla.
- Keskeisimpien miehittämätöntä ilmailua koskevien EU-säännösten vastainen toiminta sanktioitaisiin rikkomuksena.
  - Koskee käyttäjän rekisteröitymisvaatimuksia ja kauko-ohjaajan pätevyys- ja vähimmäisikävaatimuksia.

Keskeiset ehdotukset

- Liikenne- ja viestintäviraston sekä valtioneuvoston toimivaltuuksia rajoittaa lentoliikenneoikeuksien käyttöä täsmennettäisiin.
- Lentopaikka-avustuksien myöntäminen siirrettäisiin liikenne- ja viestintäministeriöltä Liikenne- ja viestintäviraston tehtäväksi.
- Ilmailun etsintä- ja pelastuspalvelujen tarjoajan oikeutta saada tehtävän toteuttamiseksi välttämättömiä tietoja sekä virka- ja vahingonkorvausvastuuta täsmennettäisiin.
- Vahvistettaisiin laissa tarkastuslentäjän tehtävän luonne julkisena hallintotehtävänä ja siihen liittyvä virkavastuu.
- Rikoslain liikenneturvallisuuden vaarantamista koskevaa tunnusmerkistöä tarkistettaisiin ilmailun osalta.
- YVA-direktiivin täytäntöönpanoon liittyen täsmennettäisiin lentopaikkojen rakentamista koskevaa sääntelyä.

Vaikutukset

- Esityksen vaikutukset kohdistuvat pääasiassa ilmailun viranomais- tai ammattitoimijoiden rajattuun joukkoon.
- Valtaosa ehdotuksista on lakiteknisiä korjauksia, joiden vaikutukset ovat vähäisiä ja jotka lähinnä keventävät ilmailutoimijoiden sääntelytaakkaa.
- Esityksellä olisi myönteisiä vaikutuksia siviili-ilmailun turvallisuudelle erityisesti viranomaisen toimivaltuuksien täsmentämisen sekä sääntelyn vastaiseen toimintaan ehdotettavien puuttumiskeinojen vuoksi.
  - Lentoliikenneoikeuksien käytön rajoittamista koskeva ehdotus selkeyttäisi viranomaisten toimivaltuuksia poikkeuksellisissa tilanteissa. Toimivallan käyttö aiheuttaisi kustannuksia kyseisellä reitillä toimiville lentoyhtiöille. Toimivaltuuden käyttäminen olisi kuitenkin äärimmäisen harvinaista ja lyhytaikaista.
  - Miehittämättömän ilmailun havainnointia koskeva ehdotus parantaisi lentoaseman pitäjän ja ilmaliikennepalvelun tarjoajan mahdollisuuksia varautua turvallisuutta vaarantavaan toimintaan.
  - Liikenneturvallisuuden vaarantamista koskeva ehdotus selkeyttäisi sääntelyä siitä, että millainen toiminta on rangaistavaa.

Voimaantulo

- Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan pääosin 31.12.2021.

